

Pedrotti F. 2004 – Scritti sulle aree protette –

Temi Editrice, Trento, ss. 514.

[ISBN 88-85114-82-2]

Oto mamy przed sobą dzieło dość wyjątkowe: *Pisma poświęcone obszarom chronionym*, zebrane w jednym tomie wszystkie publikacje 70-letniego uczonego, który od młodego wieku po dziś dzień bardzo czynne życie poświęca w sposób nierozłączny dwóm umiłowanym przez siebie dziedzinom – geobotanice i naukowym podstawom ochrony przyrody. Dorobek Pedrottiego w dziedzinie geobotaniki, a zwłaszcza kartografii geobotanicznej jest w Polsce znany i ceniony (Faliński 1990, 1993, 1999). Aby zrozumieć sens niedawnej publikacji, konieczne jest podanie nieco informacji o jej autorze.

Dokonania Franco Pedrottiego w obu dziedzinach oceniono bardzo wysoko, nadając Mu między innymi wysokie odznaczenie Unii Europejskiej: Medal w Złocie im. J. W. Goethego.

Pedrotti jest wypróbowanym przyjacielem Polski i Polaków, uczestnikiem 25-letniej współpracy naukowej między Instytutem Botaniki i Ekologii Uniwersytetu w Camerino a Białowieską Stacją Geobotaniczną UW. Brał udział w badaniach polsko-włoskich w Puszczy Białowieskiej, włosko-polskich na Półwyspie Gargano i polsko-włosko-rosyjskich na Syberii. Jest członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Dyskutując naukowe podstawy ochrony przyrody i założenia kartografii geobotanicznej, często odwołuje się do doświadczeń polskich przyrodników.

Pedrotti jest założycielem międzynarodowej serii monografii geobotanicznych *Braun-Blanquetia* (od 1984, 34 tomów) i serii poświęconej ochronie przyrody *Luomo e l'ambiente* (od 1980, 11 tomów, po kilka zeszytów rocznie), redaktorem dwóch tomów historii botaniki włoskiej, czerwonej księgi zagrożonych gatunków roślin Włoch, autorem dziesiątków map roślinności, itd.

Nowe dzieło Pedrottiego nie jest więc – jak sędzę – ostatnią książką spośród tych, w których za główny temat obrał sobie autor ochronę przyrody i naukowe podstawy jej ochrony. Jest przede wszystkim znany jako inicjator, autor i redaktor 2-tomowego,

monumentalnego, a przy tym jednolitego w formie i treści inwentarza biotopów Włoch *Censimento dei biotopi di rilevante interesse vegetazionale meritevoli di conservazione in Italia* (1971, 1979; 600 ss., 585 ss.). Było to pierwsze tego rodzaju wydawnictwo na świecie.

Na uwagę zasługuje też wydane w roku 1996 dzieło pt. *il fervore dei pochi*. W dosłownym przekładzie tytuł ten mówi o ogniu wybrańców albo zapaleńców, a więc o pracy i poświęceniu kilku ludzi, którzy działali sami z siebie w latach 1943–1971, w obliczu zagrożenia przyrody włoskiej drugą wojną światową, powojenną dezorganizacją życia w kraju, a następnie jego spontaniczną, niekontrolowaną odbudową. Zabiegali oni wówczas nie tylko o uratowanie wszystkich zagrożonych obiektów i ostoj włoskiej przyrody, ale tworzyli trwałe podstawy nowoczesnej ochrony przyrody.

Na tych doświadczeniach wspierał się autor omawianej książki. W ciągu 40-letniej pracy naukowej i społecznej rozwijał te doświadczenia. Duże znaczenie miały tu liczne podróże naukowe po świecie. *Pisma poświęcone obszarom chronionym* zawierają wszystkie publikacje z lat 1958–1999, upowszechnione w formie artykułów, z pominięciem książek i map wielkoskalowych. Jest tych pozycji 73 w formie reprintów dopasowanych do formatu B5, zebranych na 508 stronach druku. Są to artykuły poświęcone konkretnym obiektom lub obszarom zasługującym na ochronę, zwłaszcza we Włoszech środkowych i północnych, ale także w USA, Boliwii, Brazylii, Gruzji, Rumunii. Nie brakuje też artykułu z Polski: *Il Parco nazionale di Bialowieza*. W tomie są też artykuły metodyczne i teoretyczne. Zbiór pism Pedrottiego wydano z myślą dostarczenia materiałów pomocniczych studentom międzyuczelnianego studium ochrony środowiska przy Uniwersytecie w Camerino, a finansowanego przez Unię Europejską.

Lektura całości i poszczególnych artykułów jednoznacznie przypomina o ważności naukowych podstaw ochrony przyrody. Główną ich część tworzą: geobotanika łącznie z kartografią geobotaniczną, ekologia, fitogeografia, archeobotanika, nauki o środowisku, a także taksonomia roślin i zwierząt oraz fitosocjologia, dające łącznie gwarancje poprawnej identyfikacji obiektów i procesów poddawanych ochronie w rezerwatach i parkach narodowych.

Podnoszę za Pedrottim tę szczególną rolę nauki w ochronie przyrody w okresie coraz liczniejszych prób wypchnięcia naukowców i instytucji naukowych z grona współdecydentów i twórców programów ochrony przyrody. Próby ograniczenia roli nauki na tym polu wyłącznie do funkcji eksperckich, a pozostawienie zasadniczych decyzji w rękach administracji, samorządu lokalnego i amatorskich ruchów społecznych, dosięgły już w wielu krajach także ochronę zabytków przeszłości i kultury, w tym także wymagające specjalnej troski najcenniejsze, niepowtarzalne i nieodnawialne w swej substancji i formie, obiekty archeologiczne. Ta groźna sytuacja dla przyrody i jej skutecznej ochrony rozwija się po krótkotrwałym zachłyśnięciu się omnipotencją ekologii wobec narastających problemów środowiskowych.

Janusz Bogdan Faliński